

IASS 2025 i München

30. juli til 2. august 2025

Please scroll down for English version

Peripetier, katastrofer, happy endings: Vendepunkter i nordisk litteratur

Som tema for IASS 2025 ønsker vi å foreslå »Peripetier, katastrofer, happy endings: Vendepunkter i nordisk litteratur«. Begrepene kommer alle fra litteraturvitenskapen og er derfor en del av verktøykassen vi jobber med hver dag.

Som vi alle vet, var det Aristoteles som først brukte begrepet peripeti i sin *Poetikk*. For ham refererer peripeti til vendepunktet i et drama, det vil si det øyeblikket da det blir klart at det figurene hadde forventet, likevel ikke kommer til å skje, eller at det kommer til å skje på en annen måte; plutselig fremstår situasjonen i et nytt lys. Peripetien er altså det øyeblikket da tilskuerne forstår logikken i dramaets handling. Den har funksjonen å forene alle elementene i handlingen til et overordnet plott, og i forhold til dette plottet får alle elementene sin individuelle betydning. Med andre ord: Peripetien er det sentrale verktøyet i meningsdannelsen.

Konseptet er også sentralt i narratologien, der det går under navnet *event* eller *hendelse* eller også *susjet*. Ifølge Juri Lotman er selve grunndefinisjonen av en fortelling at en tilstand A overføres til en tilstand B. Og susjetet forbinder de to tilstandene og definerer dermed fortellingen. Denne narratologiske definisjonen gjelder for alle fortellinger. Den gjelder både for teatertekster og romaner, for epos og tegneserier, for spillefilmer og happenings - med andre ord for alle fortellinger som vi vanligvis konsumerer estetisk, men definisjonen gjelder i like stor grad for faktafortellinger, dvs. for dokumentarer og børskurser, for historiebøker og økologiske dystopier, for hverdagsfortellinger ved kjøkkenbordet og for feberkurver ved sykehussengen. Peripetier skaper relevans ved å segmentere tiden og strukturere den i et *før* og et *etter*.

Det ligger et stort potensial for litteraturvitenskapen generelt og for faget vårt i å revurdere disse sentrale begrepene fra dramateori og narratologi. For vi lever i en virkelighet som mediene gjerne kaller et tidsskille. Den russiske invasjonen av Ukraina oppfattes på mange måter som et vendepunkt og har direkte innvirkning på hvordan vi forteller europeisk historie etter andre verdenskrig. Den fungerer på samme måte som en peripeti i et drama: invasjonen tvinger oss til å tolke alt som tidligere har skjedd på nytt. Tenk bare på Sveriges medlemskap i NATO. Eller et annet eksempel: De brennende skogene over hele verden får oss til å fundere på hvilke vendepunkter vi vil se i nær fremtid: En frivillig økologisk vending der vi endrer vår livsstil, eller en økologisk katastrofe som naturen påtvinger oss? Uansett råder det ingen tvil om at vi er på vei mot en peripeti.

Det er derfor på sin plass at vi litteraturforskere tenker over hvordan våre etablerte begreper – peripeti, katastrofe, happy ending – hjelper oss til å forstå sammenhengen mellom litteratur og den verden som omgir oss: Hvordan konstruerer skjønnlitterære tekster fra forskjellige epoker sine vendepunkter? Hvilke peripetier organiserer vi litteraturhistorien rundt? Hvilke peripetier definerer vår fagforståelse? Hvordan interagerer litterære tekster med peripetier fra ikke-litterære fortellinger? Hvilke hendelser i historien velger historiske romaner eller dramaer, og hvordan perspektiverer de dem? Hvordan fremstilles kristningen av Island som en peripeteia i norrøne tekster? Hvilke estetiske strategier bruker litterære tekster for å skape fremtidsforventninger? Hvordan møter litteraturen klimaendringenes narrative utfordringer? Er konseptet antropocen en fortelling? Og ønsker vi å fortelle den? Og når kan vi snakke om en happy ending?

Temaet **Peripetier, katastrofer, happy endings: Vendepunkter i nordisk litteratur** åpner dermed for en mengde ulike perspektiver på tekster fra alle sjangre og epoker, men også på vårt selvbilde som litteraturforskere. Velkommen til å diskutere disse perspektivene i München!

Peripeteias, catastrophies, happy endings: Turning points in Nordic literature

As the theme for IASS 2025 we have proposed »Peripeteias, catastrophies, happy endings: Turning points in Nordic literature«. These concepts all have their roots in literary studies and are therefore part of the toolbox we work with every day.

As many will know, it was Aristotle who first used the term *peripeteia* in his *Poetics*. For him, *peripeteia* refers to the turning point in a drama, i.e. the moment when it becomes clear that what the characters had expected will not happen after all, or that it will happen in a different way; the moment when suddenly the situation appears in a new light. The *peripeteia* is thus the point at which the spectators understand the logic of the drama's action. It has the function of bringing together all the elements of the action into an overall plot, and in relation to this plot the various elements take on their individual significance. In other words, the *peripeteia* is the central tool in the formation of meaning.

The concept is also central to narratology, where it is known as *event* or *sujet*. According to Juri Lotman, the basic definition of a narrative is that a state A is transferred to a state B. And the *sujet* connects the two states and thus defines the narrative. This narratological definition applies to all stories. It applies to theatre texts and novels, to epics and comics, to feature films and happenings – in other words, to all narratives that we usually consume as aesthetic products. This definition can however equally be applied to factual narratives, i.e. to documentaries and stock exchange courses, to history books and ecological dystopias, to everyday narratives at the kitchen table and to temperature charts at the foot of a hospital bed. Peripeteias create relevance by segmenting time and structuring it into *before* and an *after*.

The reevaluation of these central concepts from drama theory and narratology hold great potential for literary studies in general and for our discipline in particular. We live in a reality that is often referred to in the media as a turning point. The Russian invasion of Ukraine is in many ways perceived as a turning point and has a direct impact on how we narrate European history since the Second World War. It functions in the same way as a *peripeteia* in a drama: the invasion forces us to reinterpret everything that has happened before. Just think of Sweden's membership of NATO. Or another example: The burning forests all over the world make us wonder what turning points we will see in the near future – a voluntary transformation in our behaviour, or an ecological disaster forced upon us by agencies outside human control? Either way, there is no doubt that we are heading towards a *peripeteia*.

It is therefore an opportune moment for literary scholars to reflect on how our established concepts – *peripeteia*, catastrophe, happy ending – help us to understand the connection between literature and the world around us: How do fictional texts from different eras construct their turning points? Which peripeteias do we organise literary history around? Which peripeteias define our professional understanding? How do literary texts interact with peripeteias from non-literary narratives? Which events in history do historical novels or dramas choose, and how do they put them into perspective? How is the Christianisation of Iceland presented as a *peripeteia* in Norse texts? What aesthetic strategies do literary texts use to create expectations of the future? How does literature meet the narrative challenges of climate change? Is the concept of the Anthropocene a narrative, and is it one we want to narrate? And when can we talk about a happy ending?

The theme **Peripeteias, catastrophies, happy endings: Turning Points in Nordic Literature** thus opens up a multitude of different perspectives on texts from all genres and eras, and also gives us the opportunity to reflect on our sense of ourselves as scholars of literature. We look forward to discussing these perspectives with you in Munich!